

the nature of the financing CSO mechanism, the desire to work on the development of children and youth becomes a prominent factor in achieving high performance results.

In the future, the authors plan to continue studying this topic, in particular, the experience of European countries and analyze the factors of favorable changes in forming a civil society.

Використана література

1. Громадянське суспільство в Україні: звіт за результатами дослідження [Текст] / Л. Паливода, О. Вінніков, В. Купрій [та ін.]; упоряд.: Л. Паливода. – К.: БФ «Творчий центр ТЦК», 2016. – 74 с.
2. Державне фінансування організацій громадянського суспільства. Як запровадити європейські стандарти? [Текст] / О.Ю. Вінніков, Д.С. Ковриженко, М.В. Лациба та ін.; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К.: Агентство «Україна», 2010. – 224 с.
3. Звіт щодо проведення конкурсу проектів 2015 року [Електронний ресурс]: Управління молоді та спорту Сумської обласної державної адміністрації, 2016. – Режим доступу: <http://molod.sm.gov.ua/index.php/uk/konkurs-proektiv/698-zvit-shchodo-provedennya-konkursu-proektiv-2015-roku>.
4. Про громадські об'єднання [Електронний ресурс]: Закон України від 22.03.2012 р. № 4572 – VI. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
5. Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2009 – 2015 роки [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 28 січня 2009 р. № 41. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/41-2009-%D0%BF>.
6. Про затвердження державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016 – 2020 роки та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 р. № 148. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/148-2016-%D0%BF>.
7. Про затвердження Порядку проведення конкурсу з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2011 № 1049. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1049-2011-%D0%BF>.
8. Про організацію проведення конкурсу з визначення культурно-мистецьких програм (проектів, заходів), розроблених всеукраїнськими громадськими організаціями та творчими спілками, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка [Електронний ресурс]: Закон України від 12.06.2013 № 513. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1102-13/paran18#n18>.
9. Соседова, В.С. Державне фінансування діяльності громадських організацій в Україні [Електронний ресурс] / В.С. Соседова // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №8 – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/APE/2009_8/238-241.pdf.
10. Стан виконання державних цільових програм у 2015 році [Електронний ресурс]: Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2016. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=DerzhavniTsiloviProgrami>.

Отримано 23.09.2016

УДК 339.7.01

Марія ЛИЗУН

РОЗВИТОК ПРОЦЕСІВ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ: ВАЛЮТНИЙ АСПЕКТ

Резюме. Опосередковуючи всі міжнародні економічні процеси в системі світового господарства, валютні відносини зазнають глибинних якісних змін разом зі сферою міжнародного виробництва, надання послуг та інвестування. Досліджено особливості валютної інтеграції та її роль у розвитку процесів регіональної економічної інтеграції. Розглянуто еволюцію форм інтеграції за Б. Балассом, найвищою стадією якої є гармонізація та уніфікація економічної, соціальної і валютної політики. Визначено проблеми переходу до повної валютної інтеграції. Сформовано переваги та недоліки валютної інтеграції, зокрема створення валютного союзу. Представлено генезис європейської монетарної інтеграції та

регіональні монетарні угруповання за межами Європи. Визначено потенційні перевагами валютної інтеграції України з державами ЄС.

Ключові слова: регіональна економічна інтеграція, валютна інтеграція, валютний союз, єдина валюта, обмінний курс.

Mariia LYZUN

DEVELOPMENT OF REGIONAL ECONOMIC INTEGRATION: MONETARY ASPECT

***Summary.** Mediating all international economic relations of the subjects of the world economy, foreign exchange relations are experiencing profound qualitative changes together with the sphere of international production, services, investment. The features of monetary integration and its role in the process of regional economic integration are researched. The evolution Balassian forms of integration is considered, where the highest stage is harmonization and unification of economic, social and monetary policy. The problems of transition to full monetary integration are studied. Advantages and disadvantages of monetary integration are argued, including the creation of monetary union. The genesis of European monetary integration and regional currency unions outside Europe is presented. Potential benefits of monetary integration of Ukraine into the EU are identified.*

Key words: regional economic integration, monetary integration, monetary union, common currency, exchange rate.

Постановка проблеми. Сучасна світова економіка розвивається під впливом глобалізації, регіоналізації, а також посилення економічної взаємозалежності різних країн світу. Економічна інтеграція виступає чи не найголовнішим чинником, що забезпечує сталий економічний розвиток провідних країн світу та країн, що розвиваються. Сьогодні процесами економічної інтеграції охоплена вся земна куля. Глобалізація світового фінансового простору призводить до злиття фінансових ринків окремих регіонів світу і національних фінансових систем. У результаті прискорюються процеси консолідації державних грошових систем, що призводять до валютної інтеграції та створення валютних союзів між суверенними державами. Валютна інтеграція є однією з основних тенденцій розвитку світової валютної системи в умовах активізації процесів глобалізації світової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем регіональної валютної інтеграції займалися такі вчені, як Б. Баласса, Т. Баумі, А. Бергсон, Р. Маккіннон, Р. Манделл, Р. Огороднік, А. Роуз, Дж. Флемінг, Дж. Фрідман, В. Чаплигін, В. Козюк, О. Шаров, Є. Савельєв та ін.

Метою даної статті є дослідження особливостей валютної інтеграції та її роль у розвитку процесів регіональної економічної інтеграції.

Виклад основного матеріалу. Об'єктивною тенденцією міжнародних економічних відносин останніх десятиліть є посилення процесів інтеграції та створення різних форм інтеграційного співробітництва. Важливим у дослідженні процесів інтеграції та розвитку в умовах сучасної глобалізації є усвідомлення високої конкурентності середовища, в якому існують усі суб'єкти міжнародних економічних відносин. Посилення конкуренції й нерівномірність розвитку країн служать передумовами нестабільності системи міжнародних економічних відносин, створюючи асиметрію і дисбаланс у міжнародній валютній системі та формуючи умови для регіоналізації світового економічного і валютно-фінансового простору. Основною метою будь-якої форми регіональної інтеграції служить розширення сфери взаємної торгівлі, усунення перешкод вільного руху потоків капіталу, робочої сили, виробниче та наукове кооперування, що призводить до збільшення темпів економічного зростання, збалансованості та стійкості економічного розвитку. При цьому ефективна регіональна інтеграція дозволяє сформуванню стабільне, сприятливе і передбачуване політичне

середовище, справедливий розподіл сил у світовій економіці й рівні можливості для розвитку.

Найбільшого розповсюдження в науковій літературі набула інтерпретація еволюції форм інтеграції Б. Баласом, який виділив п'ять форм: зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічний союз, політичний союз [1]. Типологія була здійснена на основі критеріїв відміни дискримінації компаній різної національної приналежності й ступеня лібералізації руху факторів виробництва. На найвищій стадії відбувається гармонізація й уніфікація економічної соціальної і валютної політики.

На практиці однією з найскладніших проблем є саме процес переходу до повної валютної інтеграції. Дискусії між «монетаристами» і «економістами» про стратегію і терміни подальших кроків створення валютного союзу переважно стосуються проміжної стадії. «Монетаристи» стверджують, що позитивні кроки в напрямку валютної інтеграції сприятимуть зміцненню й прискоренню процесу економічної інтеграції. Такі кроки змусять країни-члени координувати свою економічну і фінансову політику, тим самим зменшуючи відмінності в заробітній платі й цінах, та дозволить легше досягти жорсткості валютного курсу. «Економісти» стверджують, що на першому місці повинні бути гармонізація політики та реальна економічна інтеграція, а подальші кроки в напрямку валютної інтеграції не повинні бути зроблені до фактичної конвергенції заробітної плати і цін та завершення структурних перетворень [2].

Валютну інтеграцію доцільно розглядати як складову, яка полягає в процесі реалізації узгодженої валютної політики країн-учасниць валютної інтеграції, а також створення і функціонування міждержавних організацій, що здійснюють міждержавне валютне регулювання.

До основних факторів, які зумовлюють розвиток валютної інтеграції, відносять:

- 1) глобалізацію світової економіки і глобальну конкуренцію;
- 2) лібералізацію національних економік і валютних ринків, підвищення ступеня відкритості національних господарств;
- 3) міжнародний поділ праці та об'єктивний процес посилення взаємозалежності країн з утворенням глобальної мережі взаємозв'язків;
- 4) інтернаціоналізацію світової економіки;
- 5) посилення транснаціоналізації світової економіки, що виявляється в підвищенні ролі й розширенні міжнародної діяльності ТНК і ТНБ з метою освоєння нових ринків;
- 6) тенденцію до багатопольсного світу;
- 7) сучасні форми науково-технічного прогресу, інформаційно-технічної революції, а також інноваційних технологій;
- 8) підвищення значення соціальних аспектів глобалізації.

Доцільно зазначити, що інтеграція країн у сфері міжнародних валютних відносин досить тісно пов'язана зі зняттям обмежень на переміщення капіталів і об'єднання національних фінансових ринків. Тому валютна інтеграція може розглядатися в широкому плані як валютно-фінансова інтеграція. Інтеграція в валютно-фінансовій сфері може здійснюватися на різних рівнях і набувати різних форм:

- стабілізації обмінних курсів національних валют (проведення узгодженої грошово-кредитної політики);
- створення системи транскордонних розрахунків із використанням національних валют;
- консолідації валютних і фінансових ринків (зняття валютних обмежень і бар'єрів на шляху руху капіталів, консолідація ринків фінансових послуг, узгодження випуску державних цінних паперів, обмін інформацією, надання технічної допомоги, моніторинг фінансових ринків та ін.);

- валютних зон (об'єднання держав, на території яких офіційно знаходяться в обігу одні й ті ж грошові одиниці або вільний та еквівалентний обмін кількох національних валют між собою чи відносно спільної валюти);

- валютного союзу.

Вибір умов і рівня валютно-фінансової інтеграції визначається цілою низкою чинників: рівнем розвитку та станом економіки країн-учасниць інтеграційного процесу, розмірами їх економік, інтенсивністю їх торгових і фінансових зв'язків, прийнятною для даних країн втратою економічного суверенітету і розширенням політичної співпраці. Тому саме валютна інтеграція означає процес створення об'єднань суверенних держав, у межах яких забезпечується відносно стабільне співвідношення курсів валют, спільне регулювання валютних взаємозв'язків країн-учасниць і єдина валютна політика щодо третіх країн. У процесі свого розвитку валютна інтеграція призводить до утворення валютних союзів зі спільною грошовою системою групи держав та використанням єдиної валюти.

Вступ країни до валютного союзу має розглядатися як частина загального процесу міжнародної регіональної економічної інтеграції. Процес валютної інтеграції починається на стадії створення економічного і валютного союзу, в межах якого забезпечується вільне переміщення товарів, послуг, капіталів, валют на основі уніфікації законодавства в цій сфері. До створення повноцінного валютного союзу повинні бути забезпечені торгова інтеграція та взаємна відкритість національних економік даних країн. Все це робиться з метою включення національної валюти в єдину валютну систему з подальшим переходом до наднаціональної валюти.

Єдиною регіональною резервною валютою може виступати:

- валюта однієї країни-лідера валютної інтеграції;
- композиційна валюта – розрахункова одиниця (СДР – в Ямайській світовій валютній системі);
- наднаціональна регіональна резервна валюта (євро – в ЄВС).

Більшість переваг створення валютного союзу зумовлюються позитивним впливом збільшення обсягів об'єднаних товарних та фінансових ринків, частковим нівелюванням валютних ризиків, зменшенням трансакційних витрат, пом'якшенням тимчасових зовнішніх шоків за рахунок об'єднання фінансових ринків, а також уникненням шкідливої конкуренції між країнами, що проявляються через валютні війни. З іншого боку, основним недоліком валютної інтеграції є необхідність відмови від використання девальвації (ревальвації) номінального обмінного курсу як механізму відновлення рівноваги платіжного балансу та макроекономічної рівноваги в цілому, а також втрата можливості проведення самостійної грошово-кредитної та фіскальної політики.

Європейський союз є одним із прикладів валютної інтеграції. Перші офіційні кроки до європейської монетарної інтеграції відбувалися приблизно в той же час, з якого ідуть витoki теорії оптимальних валютних зон (табл. 1). У 1962 р. Комісія ухвалила так званий Меморандум Марджоліна, що може вважатися формальним стартом монетарної інтеграції в Європі. Даний Меморандум став приводом для дискусії про введення спільної валюти, а також передбачав введення низки заходів монетарної співпраці. Курси валют країн-членів Європейської економічної спільноти (ЄЕС) ніколи не були прямо фіксованими, не зважаючи на прив'язку їх усіх до долара США. У згаданий період стабільність валютних курсів усе ще гарантувалася Бреттон-Вудською угодою, тому не було нагальної потреби у новому інституційному регулюванні для європейських валют. Згідно з умовами Меморандуму в 1964 році був створений Комітет управителів із представників національних центральних банків країн ЄЕС. Упродовж років важливість Комітету для розроблення та впровадження заходів монетарної співпраці поступово

зростала. Саме ним було підготовлено перший варіант Статуту Європейського центрального банку у 1990 р.

Таблиця 1

Генезис європейської монетарної інтеграції [3;4]

Table 1

Genesis of European monetary integration

1958	Формування Монетарного комітету
1962	Пропозиція створення економічного та валютного союзу членів Європейської економічної спільноти (ЄЕС), вперше сформульована у так званому Меморандумі Марджоліна
1964	Створення комітету для інституалізації співпраці центральних банків країн ЄЕС
1970	У Звіті Вернера намічається план створення економічного та монетарного союзу до 1980
1972	Запровадження «валютної змії» флуктуації валютних курсів учасників ЄЕС
1973	Створено Європейський фонд монетарної співпраці з метою регулювання «валютної змії»
1974	Рада ECOFIN прийняла рішення про прискорення конвергенції економічних політик
1979	Створено Європейську монетарну систему
1988	Європейська комісія доручає комітету експертів під керівництвом Жака Делора («Комітету Делора») розробити пропозиції щодо запровадження Європейського економічного та монетарного союзу (ЄЕМС)
1989	Європейська рада погоджує проект реалізації ЄЕМС у три етапи
1990	Старт першого етапу ЄЕМС в липні
1993	Вступає в силу Договір про Європейський Союз (Маастрихтський договір)
1994	Початок другого етапу ЄЕМС і створення Європейського монетарного інституту
1997	Європейська комісія погоджує Пакт про стабільність та зростання
1998	Бельгія, Німеччина, Іспанія, Франція, Ірландія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Австрія, Португалія та Фінляндія погоджуються виконати необхідні заходи до запровадження євро в якості спільної валюти; призначені члени виконавчої ради ЄЦБ
1998	ЄЦБ та ЄСЦБ (Європейська система центральних банків)
1998	ЄЦБ оголошує стратегію та оперативні інструменти спільної монетарної політики, яку будуть впроваджувати з 1 січня 1999 р.
1999	Старт третього етапу ЄЕМС; євро введено в обіг; курс конверсії зафіксовано безповоротно; запроваджується спільна монетарна політика в зоні євро
2001	Греція приєднується до зони євро
2004	Центральні банки десяти нових членів ЄС приєдналися до ЄСЦБ
2007	Словенія приєдналася до зони євро
2008	Кіпр та Мальта приєдналися до зони євро, а Болгарія та Румунія вступили до ЄС та ЄСЦБ
2009	Словаччина приєдналася до зони євро
2011	Естонія приєдналася до зони євро
2014	Латвія приєдналася до зони євро
2015	Литва приєдналася до зони євро

До кінця 1960-х рр. міжнародне середовище зазнало значних змін, викликаних стійким дефіцитом поточного рахунку платіжного балансу США та появою інфляційного тиску, що підсилювався першим «нафтовим шоком». Бреттон-Вудська система зазнала краху у 1971 р., а до того серед країн ЄЕС, котрі проводили розрізнену економічну політику, почалося протистояння валютних курсів і навіть нависла загроза розпаду митного союзу та спільного аграрного ринку. Для подолання зазначених

викликів був розроблений так званий Звіт Вернера, який передбачав досягнення економічного та валютного союзу впродовж кількох етапів до 1980 р. І хоча остаточна ціль, яка полягала в створенні монетарного союзу, так і не була досягнута вчасно, проте деякі елементи Звіту таки були імplementованими. У 1972 р. була запроваджена «валютна змія» узгодженого режиму коливань валютних курсів для країн ЄЕС. Країни-члени МВФ згідно з Смітсонівськими договорами зобов'язувалися підтримувати коливання курсів власних валют відносно долара США в діапазоні $\pm 2,25\%$ (так званий «тунель»), країни ж ЄЕС додатково дозволили взаємне коливання курсів між собою у вузьких межах – до $\pm 1,125\%$ («міні-тунель» чи «змія»), запровадивши систему відому під назвою «змія в тунелі». Заради справедливості варто відзначити, що такий режим виявився недовговічним – у 1973 р. країни ЄС скасували ліміти коливань відносно долара (тобто змія вийшла за межі тунелю) та розширили діапазон взаємних флуктуацій до $\pm 2,25\%$. Загалом, до кінця 1970 рр. лише 5 із 9 країн ЄЕС стабільно дотримувалися режиму змії (Німеччина, Данія та країни Бенілюксу), решта ж відмовилися від нього раніше [5].

З плином часу монетарна співпраця ставала все тіснішою, а зовнішня та внутрішня валютна стабільність почала відігравати важливу роль. Спостерігається конвергенція рівнів інфляції, зменшується надмірна волатильність курсів, розвиваються торговельні відносини та покращується загальний економічний стан залучених країн. Однак брак фіскальної конвергенції залишається джерелом протистоянь, адже в деяких країнах спостерігається серйозний дефіцит бюджету.

Європейська монетарна система (ЄМС) проіснувала із 1979 р. до введення євро у 1999 р. Курс валют базувався на ЕКЮ, вартість якого визначалась як середня зважена курсів усіх дванадцяти залучених на той момент валют. І хоча жодна із валют формально не вважалась якорем, проте німецька марка та Бундесбанк були беззаперечним центром ЄМС. Протягом цього періоду можна виділити чотири основні фази та кілька періодів турбуленцій.

Перша фаза тривала із 1979 до 1985 рр. і відзначалася все ще наявністю контролю ринку капіталів на місцях та значними відмінностями у рівнях інфляції, бюджетного дефіциту та державного боргу поміж країн. Номінальна конвергенція так і не була досягнута. Через фіксовані курси валют виникали тривалі дисбаланси, котрі вимагали частих уточнень офіційних паритетів (загалом протягом першої фази відбулося дев'ять уточнень паритетів), що періодично викликало запитання доцільності введення Європейського механізму регулювання валютних курсів (ERM).

Друга фаза тривала із 1986 до 1991 рр. Протягом цього періоду деякі (але не всі) члени ЄМС зуміли вгамувати інфляційні процеси та довести їх до німецького рівня (взагалі протягом цього періоду ЄМС часто називали Зоною німецької марки). Кількість уточнень паритетів валют знизилася (три уточнення до 1987 р.), контроль руху капіталів був послаблений та заборонений у 1990 р. Враховуючи так звану «неможливу трійцю» (одночасне досягнення вільного руху товарів та факторів виробництва, автономії монетарної політики і фіксованих валютних курсів), усі центральні банки ERM де-факто відмовилися від незалежної монетарної політики (рис. 1).

Європейський союз / Єврозона

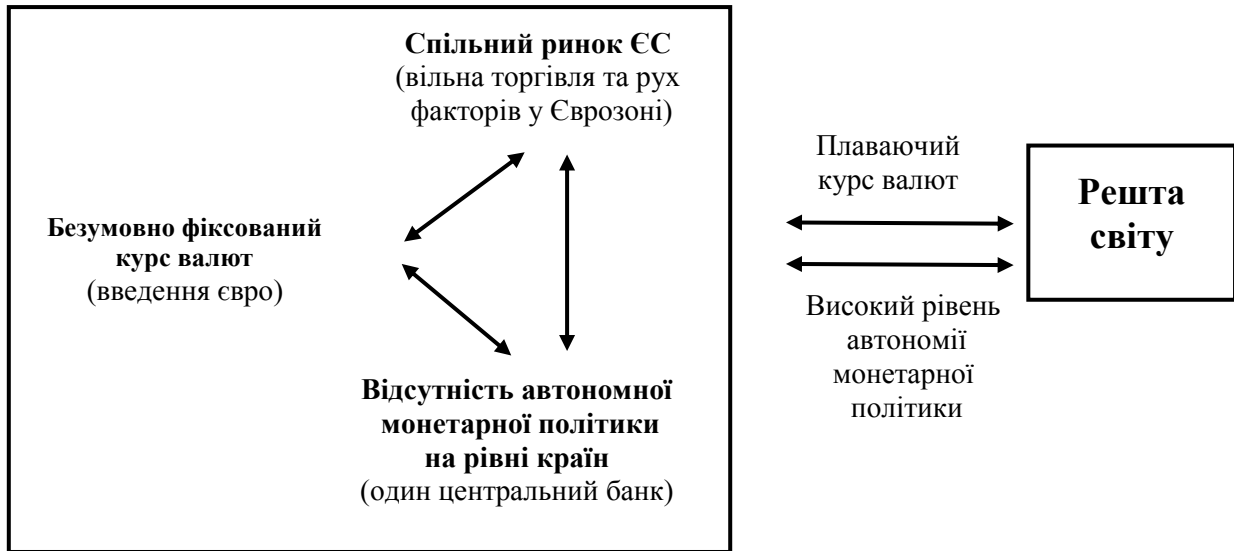

Рисунок 1. Принципи європейської монетарної інтеграції [4]

Figure 1. Principles of European monetary integration

Третя фаза ЄМС тривала від вересня 1992 до березня 1993 рр. та ознаменувалася чи не найбільшою кризою усього механізму ЄМС. Дисбаланс паритетів продовжував зростати (хоча й меншою мірою, ніж у минулому) через неспроможність деяких країн вгамувати інфляцію. Надто жорстка політика Бундесбанку, голосування на референдумі в Данії проти Маастрихтського договору та переоцінка деяких валют, які призвели до численних спекулятивних атак, майже знищили ЄМС. Велика Британія та Італія змушені були покинути ERM (Італія повернулась у 1996 р.), а його межі флуктуації розширили від $\pm 2,25$ до $\pm 15\%$.

Четверта фаза тривала до запуску євро, дозволивши принципам фіксованих курсів валют продовжити функціонування (хоч і на значно м'якших умовах). 11 країн ЄС безповоротно зафіксували курси своїх валют для переходу на євро. У січні 1999 р. був запроваджений ERM II (валютам дозволялося коливатись у межах $\pm 15\%$ відносно до курсу євро; країна повинна принаймні протягом двох років входити до режиму ERM II для вступу в єврозону), який передбачав скасування кошика ЕКЮ та введення євро в якості валюти-якоря.

Із 1999 р. можна де-факто вести мову про існування Європейського валютного союзу (ЄВС): євро вводиться спершу в безготівковий, а із 2002 р. – в готівковий обіг. Інституційне регулювання монетарної політики здійснюють ЄСЦБ та ЄЦБ. До 11 країн-ініціаторів поступово долучаються ще 8 країн, формуючи зону євро.

Окрім країн ЄВС, сьогодні євро також використовується 6-ма країнами поза межами ЄС та 4-ма заморськими територіями країн ЄС. Курси валют 22 країн за межами зони євро прив'язані до євро. Євро стало другою за обсягами світовою резервною валютою (його частка перевищує 20% світових резервів).

Проте ЄВС є не єдиним прикладом монетарного союзу. У табл. 2 наведені регіональні монетарні угруповання за межами Європи.

Досвід кризи єврозони, що триває із 2012 р., та глобальної фінансової кризи 2008 – 2009 рр. демонструє серйозну загрозу стабільності монетарних союзів, яку несуть за собою фінансові шоки у поєднанні з реальними дисбалансами економіки.

Таблиця 2

Регіональні монетарні угруповання за межами Європи [6; 7]

Table 2

Regional monetary unions outside Europe

Монетарний союз	Валюта	Центральний банк
Східнокарибський валютний союз (1950)	Східнокарибський долар (прив'язаний з 1976 р. до долара США, раніше – до британського фунта)	Центральний банк Східних Карибів
Центральноафриканський економічний та монетарний союз (1945)	Центральноафриканський франк СФА (прив'язаний до французького франка, тепер – до євро)	Банк держав Центральної Африки
Західноафриканський економічний та монетарний союз (1945)	Західноафриканський франк СФА (прив'язаний до французького франка, тепер – до євро)	Банк держав Західної Африки

Валютні союзи, які не приділяли достатньої уваги фінансовій інтеграції учасників у період економічного зростання, можуть спостерігати різкий спад серед країн-боржників. Сповільнення притоку капіталів призводить до банківських та структурних криз у таких країнах. Шанси на успіх валютної зони залежать від ефективних інститутів і політики, спрямованої на врегулювання асиметричних фінансових і реальних потрясінь, які впливають на її членів. За відсутності таких механізмів, несприятливі асиметричні фінансові потрясіння можуть і надалі стимулювати деструктивні процеси у банківській системі, призводити до структурних та приватних боргових криз, тим самим дестабілізуючи валютні союзи.

Висновки. Опосередковуючи всі міжнародні економічні процеси в системі світового господарства, валютні відносини зазнають глибинних якісних змін разом зі сферою міжнародного виробництва, надання послуг та інвестування. Валютна інтеграція і її форми найчастіше асоціюються з регіональною економічною інтеграцією та появою регіональних валют. Валютна інтеграція держав світу в даний час набуває різних форм, знаходиться на різних рівнях, що диктуються історичними, економічними, політичними особливостями їх розвитку, конкретними цілями країн-учасниць валютної інтеграції. Перспективним напрямком валютної інтеграції, що призводить до повноцінного валютного союзу, є його формування в руслі процесів міжнародної регіональної інтеграції. Монетарна інтеграція ЄС стала логічним завершенням тривалого процесу і, як наслідок, формування ЄВС із взаємопов'язаними та взаємозалежними грошово-кредитними й економічними компонентами. Не всі об'єднання настільки ефективні в процесі їх монетарної інтеграції, зокрема у зв'язку з тим, що вона істотно обмежує можливості найпростіших методів регулювання фінансової політики країни. Багато ініціатив щодо валютних союзів протягом тривалого часу залишаються в стадії переговорів.

Таким чином, для України відкриття європейського ринку і підписання Угоди про асоціацію з ЄС є безумовно значущим і необхідним для забезпечення її подальшої інтеграції у глобальний економічний простір. Потенційними перевагами валютної інтеграції України з державами ЄС можуть стати: зниження тотальної залежності грошового обігу від долара США; удосконалення валютної структури міжнародних

резервів НБУ та зовнішніх запозичень; розвиток кредитного співробітництва з ЄС; підвищення ліквідності ринку європейської валюти в Україні.

Conclusions. Mediating all international economic relations of the subjects of the world economy, foreign exchange relations are experiencing profound qualitative changes together with the sphere of international production, services, investment. Monetary integration and the forms it takes, is usually associated with regional economic integration and the emergence of regional currencies. Monetary integration now takes different forms at different levels that are determined by historical, economic, political peculiarities of countries' development, as well as by specific objectives of countries - members of monetary integration. A promising area of monetary integration, leading to full monetary union, is conducting it in line with international processes of regional integration. It should be noted that the monetary integration of the EU was the logical culmination of a long-term process and in the framework of EMU monetary and economic components are interrelated and interdependent. Not all associations are so efficient in their process of monetary integration, in particular due to the fact that it significantly limits the ability of the simplest methods to regulate the financial policy of the country. Many initiatives for monetary unions for a long time have remained under negotiation.

For Ukraine, the opening of the European market and Association agreement with the EU is certainly important and necessary to ensure its further integration into the global economic space. Potential benefits of monetary integration of Ukraine and the EU could be: lower total monetary dependence on the US dollar; improvement of the currency structure of international reserves of the NBU and external borrowing; development of credit cooperation with the EU; increasing of market liquidity of the euro in Ukraine.

Використана література

1. Balassa, B. (1961). The Theory of Economic Integration, London, Allew and Unwin, 1961.
2. James, C. Ingram (1973) The Case For European Monetary Integration Essays In International Finance No. 98. – Princeton, New Jersey.
3. Baldwin, R. (2006), «The euro's trade effects,» ECB Working Paper No 594.
4. Francesco Paolo Mongelli (2008). European economic and monetary integration and the optimum currency area theory. Economic Papers 302, February 2008.
5. Ліщинський, І. Вплив регіоналізації ринків нафти на динаміку валютних курсів та процеси валютної інтеграції [Текст] / І. Ліщинський, М. Лизун. // Економічний простір. – 2015. – № 100. – С. 13 – 23.
6. Lyzun, M. Evolution of regional monetary integration // Сборник доклади. Юбилейна международна научна конференция «Развитието на Българската икономика – 25 години между очакванията и реалностите» (Свищов, 20 – 21 ноември 2015 р.) – Свищов, България, 2015. – С. 54 – 62.
7. Horváth Roman, Luboš Komárek (2002) Optimum Currency Area Theory: A Framework for Discussion about Monetary Integration. – Warwick Economic Research Papers.

Отримано 02.09.2016

УДК 658.5

Людмила ЛІШТАБА

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ЯК ПРОВІДНА ФУНКЦІЯ МЕНЕДЖЕРА В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Резюме. В закладах охорони здоров'я існує безліч проблем щодо підвищення ефективності та якості менеджменту щодо управління людськими ресурсами. Одна з таких з проблем зустрічається при відборі співробітників. Для підвищення ефективності управління персоналом запропоновано враховувати ряд характеристик, що є притаманні саме системі управління в сфері охорони здоров'я, які можуть безпосередньо впливати на здійснення тих чи інших функцій в області управління персоналом. Для